

Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynama Eğilimlerinin İncelenmesi*

Eslem Gözde Şenöz **¹ ve Güler Küçüküran ²

Öz

Bu çalışmanın amacı, 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimlerini belirlemek ve oyun oynama eğilimlerini dışarıda oyun oynama sıklıkları ve oyun oynama şekilleri (tek başına, yetişkinle veya akranla) değişkenleri açısından incelemektir. Ek olarak, pandemi sürecinde çocukların oyun oynama sıklığında değişim olup olmadığı ve ebeveynlerin çocuklarının oyunlarına katılıp katılmadıkları incelenmiştir. Bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi 60-72 aylık okul öncesi dönem çocukları ve bu çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Toplamda 132 çocuk ve ebeveynlerine ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Genel Bilgi Formu ve Çocuklar İçin Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde veri seti normal dağılım göstermediği için non-parametrik analiz yöntemlerinden Kruskal Wallis ve Mann-Whitney *U* testleri uygulanmıştır. Analiz sonucunda, araştırmaya katılan çocukların oyun oynama eğilimlerinde incelenen değişkenler açısından anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Öte yandan, ebeveynlerden alınan yanıtlar doğrultusunda, araştırmaya katılan çocukların büyük çoğunluğunun dışarıda oyun oynama sıklıklarının COVID-19 pandemisi sürecinde azaldığı ve ebeveynlerin çocuklarının oyunlarına çoğunlukla katıldıkları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler

Oyun oynama eğilimi
Dış mekân oyunları
Okul öncesi dönem
COVID-19

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi
15 Aralık 2021
Kabul Tarihi
09 Haziran 2022
Makale Türü
Araştırma Makalesi

Investigation of Children's Playfulness Outdoors*

Abstract

The aim of this study is to determine the playfulness of 60-72-month-old preschool children and to examine their playfulness in terms of the variables of frequency of playing outside and the way they play (alone, with adults, or with peers). Furthermore, the change in the frequency of children's playing during the pandemic and the participation of parents in their children's plays were examined. The descriptive survey method was used in the study. The sample of the study consists of 60-72 months old preschool children and their parents. A total of 132 children and their parents were reached. The General Information Form and the Children's Playfulness Scale were used as data collection tools. Since the data is not normally distributed, non-parametric Kruskal Wallis and Mann-Whitney *U* tests were applied. As a result of the analysis, no significant difference was found in the playfulness of the children in terms of the variables examined. On the other hand, it has been determined that the frequency of children playing outside has decreased during the pandemic, and parents are actively involved in their children's plays.

Keywords

Playfulness
Outdoor play
Preschool period
COVID-19

Article Info

Received
December 15, 2021
Accepted
June 09, 2022
Article Type
Research Paper

Atf: Şenöz, E. G. ve Küçüküran, G. (2022). Çocukların dış mekânda oyun oynama eğilimlerinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 23(Özel Sayı), 56-70. <https://doi.org/10.12984/eegeefd.1037190>

* Bu çalışma 7. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi'nde (24-26 Kasım, 2021) sözlü bildiri olarak sunulmuştur. [This study was presented in the 7th International Early Childhood Education Congress (November 24-26, 2021) as an oral paper.]

** Sorumlu Yazar / Corresponding Author

¹ Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, eslemfide@sakarya.edu.tr

² Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, gulerk@baskent.edu.tr

Extended Abstract

Introduction

Although the concepts of play and playfulness are interrelated, these two concepts have different meanings (Lester & Russell, 2010; Youell, 2008). It can be said that while playing is a behavior, playfulness is a tendency (Lieberman, 1977). According to Barnett (1990), playfulness includes characteristics such as humor, cheerfulness, playful attitude, energy, imagination, self-confidence, openness to innovation, sense of humor, and curiosity. Research has shown that playfulness helps children to relate to others (Jenkinson, 2015), supports children's healthy development and well-being (Proyer, Gander, Bertenshaw, & Brauer, 2018), and helps children cope with anxiety and frustration (Berger, Bitsch, Bröhl, & Falkenberg, 2017). Playfulness is significantly affected by the child's immediate environment (physical environment, available play materials, and social elements), which either encourages or limits his/her playfulness (Cooper, 2000). Children's playfulness can be activated outdoors because outdoor environments are free and dynamic. When the literature is examined, no study has been found in Turkey that examines the effect of outdoor play on the playfulness of preschool children. Therefore, this study aims to determine the playfulness of 60-72-month-old preschool children and to examine their playfulness in terms of frequency of playing outside and playing style. Furthermore, the change in the frequency of children's outdoor play during the pandemic process and parents' involvement in their children's plays were examined.

Method

The study was carried out as a descriptive survey study which is one of the quantitative research methods. The sample of the study consists of 132 pre-school children who are 60-72 months old and their parents. The convenience sampling method was used due to the limitations of the pandemic period. In the research, General Information Form and Children's Playfulness Scale which was adapted to Turkish by Keleş and Yurt (2017) were used as data collection tools. The data were collected through the Google Forms application.

Findings

In line with the findings, it is seen that the scores of the playfulness did not differ significantly according to the frequency of playing outside ($p > .05$). Considering the child's playing status during the pandemic process, 64% of the parents stated that their children's frequency of playing outside decreased, 26% stated that their children's frequency of playing outside increased and 10% stated that there was no change. The playing style variable was grouped as a peer, adult, and alone. When the playfulness scores of the children were examined according to the way they play, it is seen that the difference was not statistically significant ($p > .05$). However, it is seen that the mean scores of the children who played with their peers ($\bar{X} = 69.62$) were higher than those who played with adults ($\bar{X} = 56.91$) or alone ($\bar{X} = 49.67$). It was concluded that the difference between the scores of the children's playfulness according to the way they played outside was not significant ($p > .05$). However, although it was not significant in the social spontaneity subscale, it was found that those who played with peers ($\bar{X} = 70.55$) achieved a higher mean score than those who played with adults ($\bar{X} = 50.30$) or alone ($\bar{X} = 59.08$), and the p value ($p = .063$) was observed to be very close to the significance criterion. Only 14 of 132 parents stated that they did not take part in their children's plays. In other words, 118 parents engaged in the play of their children. While 63 of the parents stated that they participated in the play to entertain their children, 47 parents stated that they participated in the play due to safety concerns, 17 parents took part in the play to solve the difficulties when their children had problems with their peers, and 14 parents got involved in their children's play to start the play with their peers.

Discussion and Conclusion

Within the scope of the research, it was examined whether the playfulness of preschool children differed according to the frequency of playing outdoors, and it was concluded that the difference was not significant. First of all, the frequency of children's outdoor play was determined. As seen in the findings, 62 of the 132 children participating in the study play outside with a frequency of four to seven days a week, while 70 of them play outside with a frequency of 1 to 3 days a week. In fact, the United States' Centers for Disease Control and Prevention (CDC, 2011) emphasizes that children need at least one hour of physical activity each day. Factors such as rapid urbanization, traffic problems, safety concerns, academically oriented lifestyles, playgrounds that do not meet the interests and needs of children, parents and teachers not giving the necessary importance to outdoor plays create obstacles for children to play outdoors, which is the most natural play environment (Dowdell, Gray, & Malone, 2011; Farida, 2013; Lee et. al., 2021; Milteer, Ginsburg, & Mulligan, 2012; Slutsky & DeShelter, 2016). However, outdoor play serves a big role in the development of children. Another factor in the decline of outdoor plays is COVID-19 pandemic. As seen in the findings, 64% of the parents stated that their children's outdoor playtime decreased during the pandemic process. Research shows that children are less physically active and more sedentary during the days of the pandemic (Bates, Primack, Moraga, & Duarte, 2020; Dunton, Do, & Wang, 2020; Shahidi, Stewart Williams, & Hassani, 2020). Considering the variable of how preschool children play outdoors, it was seen that the playfulness of children doesn't differ significantly according to the way they play. However, it has

been observed that the mean scores of the children who play with their peers are higher than those who play with adults or alone. These results are supported by the findings of McInnes, Howard, Crowley and Miles, (2013) stating that children do not perceive the activity as play in the presence of adults and seem less likely to participate in the activity.

As another finding, there is no significant difference between the scores of the children's playfulness according to the way they play outside; however, although it was not significant in the social spontaneity subscale, it was concluded that those who play with peers have a higher average score than those who play with adults or alone. Considering that the social spontaneity sub-dimension includes cooperation, competition, interpersonal interaction, and being a leader or follower, it can be concluded that children show higher playfulness when they play with their peers. The reason is that while playing with their peers, children's skills such as negotiating, solving problems, behaving according to the situation, socializing, competing, sharing and cooperation develop (Ashiabi, 2007). As seen in the findings, parents participate in their children's plays for reasons such as entertaining their children, finding friends for them, solving difficulties when they have problems with their peers, and security concerns. This is like evidence of Jenkinson's (2015) view that today's play is an activity that is shaped, directed, and taught by adults. Polakow (1992) also describes a type of play that he calls 'controlled play', which is overly managed and restricted by cautious adults and explains the participation of parents in outside play for whatever reason. However, the role of adults should not limit children but open new possibilities for them (Göl-Güven, 2017). In other words, parents' critical roles include respecting children's needs, allowing children to act freely, make free choices, and interact with peers (Johnson, Christie, & Wardle, 2005). Moreover, due to the nature of the play, it is important for the child that the child voluntarily participates in the play (Gözüm & Kandır, 2020). As a result of his study with children in kindergarten, King (1979) found that children define an activity with blocks as a play if they participate by their own choice and perceive it as work if they are directed by an adult.

As a result, the frequency of children playing outside is low, and parents are involved in their children's plays. Another result is that the playfulness of 60-72-month-old preschool children's playfulness doesn't differ significantly according to the specified variables that are mentioned above. This might be due to the sample selection of the study. It is thought that the results could be statistically significant if studied with a more comprehensive and larger sample group.

Giriş

Oyun ve oyun oynama eğilimi kavramları birbiriyle bağlantılı olsalar da bu iki kavram farklı anlamlara sahiptir (Lester ve Russell, 2010; Youell, 2008). Oyunun bir davranış, oyun oynama eğiliminin ise kişisel ve içsel bir eğilim olduğu söylenebilir (Lieberman, 1977). Oyun, kendi içinde kuralları olan, sonucu önceden bilinmeyen, gönüllülük gerektiren ve çocuğu günlük hayatın ciddiyetinden uzaklaştıran bir eylemdir (Caillois, 1961; Huizinga, 1949). Oyun, her bireyin doğduğu andan itibaren ilk ve en temel eylemi olup çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve motor gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Alanyazında oyun davranışlarının bebeklik ve çocuklukta sayısız gelişimsel süreçte önemli işlevlere hizmet ettiği konusunda bir görüş birliği vardır (Bruner, Jolly ve Sylva, 1976; Burghardt, 2005). Oyun; iş birliği, uzlaşma, problem çözme, empati kurma, yaratıcılık, öz kontrol, kendini ifade etme, karar verme gibi becerilerin gelişmesini sağlamaktadır (Ashabi, 2007; Hurwitz, 2002). Lieberman (1965), oyun oynama eğilimi terimini alanyazına kazandıran ilk kişidir. Lieberman'a (1977) göre her çocuk oyun oynama eğilimi ile donanmıştır ve oyun oynama eğilimi çocukların oyuna karşı tutumunu ifade etmekte olup, oyunun temelini oluşturmaktadır. Barnett'e (1990) göre ise oyun oynama eğilimi; mizah, neşe, oyuncu-tutum, enerjiklik, hayal gücü, kendine güven, yeniliğe açıklık, rahat olma, duyguları ifade etme ve merak gibi özellikleri kapsayan bireysel bir eğilimdir. Oyun oynama eğilimi; çocukların başkalarıyla ilişki kurmalarına ve oyun bağlamında bir birey olmayı öğrenmelerine yardımcı olmakta (Jenkinson, 2015), çocukların yaratıcılığını ve problem çözme yeteneklerini geliştirmekte (Bateson ve Martin, 2013), çocukların sağlıklı gelişimini ve esenliğini desteklemekte (Proyer, Gander, Bertenshaw ve Brauer, 2018) ve çocukların kaygı ve hayal kırıklığı ile baş etmelerine yardımcı olmaktadır (Berger, Bitsch, Bröhl ve Falkenberg, 2017).

Oyun ortamlarının iç mekân ya da dış mekânda olması, çocukların oyun oynama eğilimlerinde farklılık yaratmaktadır (Cornelli Sanderson, 2010; Rigby ve Gaik, 2007; Trevlas, Matsouka ve Zachopoulou, 2010). Oyun oynama eğilimi düzeyi çevreden önemli derecede etkilenmekte olup, çocuğun yakın çevresi (ebeveyn, kardeş, öğretmen, akran), fiziksel ortam ve ortamdaki mevcut oyun araçları ve sosyal unsurlar, onun oyun oynama eğilimini ya teşvik etmekte ya da sınırlamaktadır (Cooper, 2000). Çocukların oyun oynama eğilimlerinin aktive olabileceği bir ortam da dış mekândır çünkü dış mekân, oyun oynamanın özgürce gerçekleştirildiği (Maynard ve Waters, 2007), çocuğun oyun oynama eğilimini sergileyebileceği bir alandır. Dış mekân; çocuğa eğlence fırsatı sunan (Rasberry ve diğ., 2011), kapalı ortamlarda gerçekleştirilmesi zor olan koşma, tırmanma, atlama gibi kaba motor hareketleri deneyimlemesine ve ses çıkarabilmesine olanak tanıyan (Bilton, 2010) aynı zamanda sosyal becerilerini geliştirmesine imkân tanıyan (Pellegrini, 2006) bir ortamdır. Ayrıca, dış mekân oyunlarının, çocukların bilişsel, fiziksel ve sosyal-duygusal gelişimlerini desteklemesinin yanı sıra, genel sağlıkları, olumlu benlik algıları, yaratıcılıkları, risk alma becerileri, öz güvenleri ve öğrenmeleri üzerinde olumlu katkıları vardır (Bento ve Costa, 2018; Ernst, Johnson ve Burcak, 2019; Little ve Eager, 2010).

Araştırmalar, dış mekân oyunlarının, çocukların oyun oynama eğilimlerini olumlu yönde geliştirdiğini göstermektedir (Ouvry ve Furtado, 2019; Stephenson, 2003;). Lieberman (1977), oyun oynama eğilimi ile fiziksel aktivite arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürmüştür. Fredrickson'a (2003) göre, okul bahçesinde oyun oynayan çocukların anlık motivasyonları basitçe anın tadını çıkarmak olsa da çocuklar aynı zamanda fiziksel, psikolojik ve sosyal kaynaklar inşa etmekte ve oyun oynama eğilimlerini dışa vuracak bir ortam yakalamaktadırlar. Dış mekânlar, çocuklara daha fazla kendi kendilerini yönetme imkânı tanımakta ve çocuklara yetişkinlerin hakemliği olmaksızın tartışmaları, müzakere etmeleri ve problem çözme fırsatları sağlamaktadır (Waite, Rogers ve Evans, 2013).

Araştırmalar; yaşam tarzı değişiklikleri, şehirleşme, teknoloji kullanımı, güvenlik endişesi, akademik odaklı yaşam gibi birçok faktörden dolayı dış mekânda oyun oynamanın yıllar içinde azaldığını göstermektedir (Gray, 2011; Johnson, Eberle, Henricks ve Kushner, 2015). Alanyazında ebeveyn kaygısının çocukların dışarıda oyun oynamaları üzerinde engel teşkil ettiğini gösteren birçok araştırma bulunmaktadır (Furedi, 2002; Kalish, Banco, Burke ve Lapidus, 2010). Trafik problemi, yabancı korkusu, hava koşulları, güvenlik endişesi gibi kaygıların yanı sıra günümüzde COVID-19 virüsünün bulaşma korkusu da dışarıda oyun oynamanın önündeki engellerden biri olmuştur. COVID-19 pandemisi, çocukları da tıpkı küresel toplumun diğer üyelerini etkilediği gibi etkilemektedir. COVID-19 pandemisi ile mevcut rutinin değişmesi, öngörülemezlik ve belirsizlik, çocukların ruh sağlığını etkilemektedir (Karki, Dhonju ve Kunwar, 2020). Bu değişiklikler sadece eğitime erişim ile fiziksel ve psikolojik güvenliğe değil, aynı zamanda sosyal ve fiziksel aktivitelere de yansımıştır (Armitage ve Nellums, 2020). Bu araştırma kapsamında, COVID-19 salgını ile birlikte ebeveynlerin dış mekânı kullanmaya yönelik uygulamalarında bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bronfenbrenner'in (1979) ekolojik sistemler teorisinde çocuğun en yakın ilişkide bulunduğu sistem, onun mikro sistemini oluşturmakta ve çocuğun gelişimini güçlü bir şekilde etkilemektedir. Bu sistemde, ebeveynler çocuğun gelişimi için ilk ve en uzun süreli bağlam olup, çocuklarının en yakın temas halinde bulunduğu kişileri oluşturmaktadır. Bu nedenle, ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte dış mekândayken nasıl bir yaklaşım sergiledikleri önem taşımaktadır. Little ve Eager (2010) çocukların dış mekân oyunlarında özgürlüklerinin ve etkileşimlerinin yetişkinlerin denetimi altında olduğunu belirtmektedir. Pandemi kısıtlamaları nedeniyle ebeveynlerin çocuklarıyla daha çok bir arada buldukları düşünüldüğünde bu

denetimin çocukların oyun oynama eğilimlerini nasıl etkilediği araştırılması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü çocuğun tek başına mı, akranlarıyla mı yoksa ebeveynleri ile mi oyun oynadığı davranışlarını ve eylemlerini etkilemektedir. Garvey (1990), özellikle oyunda yetişkinin varlığının çocuklar arasındaki etkileşimi etkilediğini belirtmektedir. Yani, çocuklar arasındaki sosyal etkileşimler, yetişkinlerin müdahalelerinin sınırlandığı zaman daha çok meydana gelmektedir. Aynı şekilde Harper ve McCluskey (2003) çalışmalarında, bir yetişkinin bir çocuğun oyununa katıldıktan sonra, çocuğun diğer çocuklarla etkileşim başlatma olasılığının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle çocukların ihtiyaçlarına saygı duymak, onların özgürce hareket etmelerine, kendi seçimlerini yapmalarına ve akranlarıyla etkileşime girmelerine izin vermek, yetişkinlerin kritik rolleri arasında yer almaktadır (Johnson, Christie ve Wardle, 2005). Çünkü çocuklar akranlarıyla etkileşime girdikleri vakit iş birliği, risk alma, rekabet, duyguları ifade etme gibi becerileri gelişmekte aynı zamanda sembolik ve hayali oyunlar oynamakta ve oyunlarında mizahı kullanmaktadırlar (Little, Wyver ve Gibson, 2011). Bu beceriler de oyun oynama eğiliminin bileşenlerinden olan fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik, bilişsel kendiliğindenlik, zevkin dışavurumu ve mizah anlayışı boyutlarının özelliklerini kapsamaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimlerinin dış mekânda oyun oynama sıklıkları ve dışarıda oyun oynama şekilleri (tek başına, yetişkinle, akranla) açısından anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının dış mekân oyunları ve oyun oynama eğilimleri ile ilgili Türkiye’de gerçekleştirilmiş bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, çocukların dış mekânda oyun oynama eğilimlerinin belirlenmesinin, ebeveynlerin ve öğretmenlerin onlar için dış mekânda oyun oynama olanağı yaratmaları açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi dönem çocukların (60-72 ay) oyun oynama eğilimleri ne düzeydedir?
2. Okul öncesi dönem çocukların (60-72 ay) COVID-19 pandemisi sürecinde dışarıda oyun oynama durumunda değişiklik olmuş mudur?
3. Okul öncesi dönem çocukların (60-72 ay) oyun oynama eğilimleri dış mekânda oyun oynama sıklıklarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Okul öncesi dönem çocukların (60-72 ay) oyun oynama eğilimleri ve oyun oynama eğilimi ölçeğinin alt ölçek puanları, dışarıda oyun oynama şekline (tek başına, yetişkinle, akranla) göre farklılık göstermekte midir?
5. Ebeveynlerin çocukların oyunlarına katılım durumları ne düzeydedir ve katılma nedenleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama çalışmaları nicel araştırma türlerinden olup, değişkenler arasındaki ilişkilere bakılmaksızın var olan durumu ortaya koymak için yapılan bilimsel çalışmalardır. Betimsel tarama araştırmaları, bireylerin ya da grupların bir olgu veya konu ile ilgili davranışlarının, tutumlarının, eğilimlerinin ya da yeteneklerinin incelendiği araştırmalardır (Karakaya, 2014). Dolayısıyla bu çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının COVID-19 pandemisi sürecindeki dış mekân oyunlarındaki davranışları belirlendiği için betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada, betimsel tarama yöntemine ek olarak nedensel karşılaştırma yöntemi de kullanılmıştır. Bireyler veya gruplar arasında hâlihazırda var olan farklılıkların nedenlerinin veya sonuçlarının belirlendiği çalışmalarda nedensel karşılaştırma yöntemi kullanılmaktadır (Fraenkel, Norman ve Hyun, 2012). Dolayısıyla, bu çalışmada çocukların oyun oynama eğilimlerinin oyun oynama şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığından ve ebeveynlerin çocukların oyunlarına katılma nedenleri araştırıldığından bu çalışma için nedensel karşılaştırmalı bir araştırma tasarımı benimsenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılında MEB’e bağlı anaokulu ve anasınıflarında öğrenim gören 60-72 aylık 72’si kız 60’i erkek olmak üzere toplam 132 okul öncesi dönem çocuğu ve bu çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. COVID-19 pandemisi döneminin sınırlılıklarından dolayı örneklem oluşturulurken uygun örnekleme yöntemine başvurulmuş ve katılımcılara Google Forms uygulaması üzerinden çevrimiçi ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Genel Bilgi Formu ve Çocuklar için Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu. Araştırmacılar tarafından oluşturulan Genel Bilgi Formunda araştırmaya dâhil olan çocuğun cinsiyeti, bir hafta içerisinde dışarıda ne sıklıkla oyun oynadığı ve dışarıda ne şekilde oyun oynadığına ilişkin sorular yer almaktadır. Ayrıca COVID-19 pandemisi sürecinde çocuğun dışarıda oyun oynama durumundaki değişiklik ve ebeveynlerin, çocuklarının oyunlarına dâhil olma durumlarına ilişkin sorular sorulmuştur. Form, ebeveynler tarafından doldurulmuştur.

Çocuklar için Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği. Çocuklar için Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği, okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynamaya yönelik eğilimlerini belirlemek için geliştirilen bir ölçme aracıdır. Ölçek, Barnett (1990) tarafından geliştirilmiş, Keleş ve Yurt (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Beşli likert yapıda olan ölçek ‘Tamamen bu çocuk gibi (5)’ ile ‘Hiç bu çocuk gibi değil (1)’ arasında puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 115, minimum puan ise 23’tür. 23 madde ve beş alt boyuttan oluşan ölçeğin alt boyutları fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik, bilişsel kendiliğindenlik, zevkin dışavurumu, mizah anlayışıdır. Fiziksel kendiliğindenlik alt boyutu enerji harcama, fiziksel zorluk ve risk ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. Sosyal kendiliğindenlik alt boyutu, iş birliği ve rekabete dayalı kişilerarası etkileşimi, lider veya lideri takip etme özelliklerini taşımayı ve bu etkileşimler sırasında rahat olma veya rahat olmama hislerini içeren maddelerden oluşmaktadır. Bilişsel kendiliğindenlik alt boyutu, küçük kas hareketleri, sembolik ve hayali oyun oynama becerisi ve oyun oynama becerisi ile ilgili maddelerden meydana gelmektedir. Zevkin dışavurumu alt boyutu ise duyguları ve heyecanı net bir şekilde açığa vurabilmeyi içeren maddelerden oluşmaktadır. Bir diğer alt boyut olan mizah anlayışı alt boyutu ise oyunlarda mizah ve eğlenceyi kullanabilmeyi içeren maddelerden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan alt boyutlara ilişkin Cronbach α katsayısı değerleri incelendiğinde, fiziksel kendiliğindenlik .87, sosyal kendiliğindenlik .87, mizah anlayışı .87, bilişsel kendiliğindenlik .79 ve zevkin dışavurumu alt boyutu için. 92 olarak tespit edilmiştir (Keleş ve Yurt, 2017). Bu araştırmada ölçeğin toplam Cronbach α değeri .95 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın verileri Ağustos-Kasım 2021 tarihlerinde internet üzerinden Google Formlar uygulaması aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada kullanılan Genel Bilgi Formu ve Çocuklar için Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği, Google Formlar uygulaması kullanılarak çevrimiçi ortama aktarılmıştır. Veri toplama sürecinin ilk aşamasında katılımcılara aydınlatılmış onam formu aracılığıyla araştırma ile ilgili detaylar aktarılmıştır. Ardından katılımcılar, kimlik bilgilerinin araştırmacılar dışında üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı konusunda bilgilendirilmişlerdir. Araştırmacılar, veri toplama araçlarını WhatsApp, Instagram ve Facebook gibi dijital ortamlardan, okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlere ulaştırmışlardır. Ebeveynlerden formları, dış mekânda çocuklarıyla birlikte oyun oynama süreçlerini genellikle nasıl geçirdiklerini göz önünde bulundurarak cevaplamaları istenmiştir. Formları, toplamda 132 ebeveyn doldurmuştur.

Veri Analizi

Çalışmadaki istatistiksel işlemler ve analizler SPSS 24 programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizin ilk aşamasında; çalışmaya dâhil olan çocukların cinsiyeti, dışarıda oyun oynama sıklıkları, dışarıda ne şekilde oyun oynadıkları, pandemi sürecinde dışarıda oyun oynama sıklıklarındaki değişiklik ve ebeveynlerin çocuklarının katılım durumları hakkında bilgi vermek amacıyla betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel istatistikler yoluyla incelenmiş ve çocukların dışarıda oyun oynama sıklığına bakıldığında yedi farklı kategori belirlenmiştir. Dışarıda oyun oynama sıklığı dağılımlarının dengeli olması amacıyla bu kategoriler iki grup olmak üzere yeniden gruplandırılmıştır. Analizin ikinci aşamasında, analizde kullanılacak testlerin belirlenmesi için verilerin dağılımına bakılmıştır. Çalışmada normallik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığını belirlemek amacıyla ilk olarak ölçeğe ait çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır. Ardından Kolmogorov-Smirnov analizi yapılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için iki kategorili değişkenlerde nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi uygulanırken, üç kategorili değişkenlerde Kruskal Wallis testi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2018). Gruplar arası karşılaştırmalarda, anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

Etik Konular

Araştırmanın veri toplama sürecine etik kurul izni alınarak başlanmıştır. Araştırmaya katılım, gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiş ve katılımcılara onam formu onaylatılarak kimlik bilgilerinin araştırma ekibi dışında üçüncü taraflarla paylaşılmayacağı açıklanmıştır.

Bulgular

Bu başlık altında bulgular, araştırma soruları göz önünde bulundurularak sunulmuştur.

Çocukların Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinden elde edilen verilere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1

Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğine Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek ve Ölçeğin Alt Ölçekleri	<i>n</i>	$\bar{X}$	Medyan	Mod	<i>SS</i>	Çar.	Bas.
Fiziksel Kendiliğindenlik	132	15.25	17	20	4.69	-0.86	-0.50
Sosyal Kendiliğindenlik	132	17.53	19	19	5.35	-0.73	-0.25
Bilişsel Kendiliğindenlik	132	12.93	13	13	2.79	0.07	-0.68
Zevkin Dışavurumu	132	19.46	21	21	4.74	-0.81	-0.28
Mizah Anlayışı	132	17.10	17	17	5.47	-0.43	-0.73
Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği Toplam Puanları	132	82.33	88	82	20.95	-0.88	-0.12

Tablo 1 incelendiğinde Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği puanlarına ilişkin ortalama, ortanca ve tepe değerlerin birbirine yakın olmadığı görülmektedir. Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 31, en yüksek puan 113 ve ortalama puan ise 82.3'tür. Tabloda görüldüğü üzere oyun oynama eğilimi ölçeği ve ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri (-1.5) ve (+1.5) aralığındadır; bu durum verilerin normal dağılımdan aşırı bir sapma göstermediği anlamına gelmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bunu doğrulamak için verilerin dağılımına ilişkin Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmış ve sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Katılımcılara Ait Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinin Normallik Testi

Ölçek ve Ölçeğin Alt Ölçekleri	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Kolmogorov-Smirnov İstatistiği	<i>sd</i>	<i>p</i>	Shapiro-Wilk İstatistiği	<i>sd</i>	<i>p</i>
Fiziksel Kendiliğindenlik	.20	132	.000	.86	132	.000
Sosyal Kendiliğindenlik	.13	132	.000	.93	132	.000
Bilişsel Kendiliğindenlik	.09	132	.010	.97	132	.015
Zevkin Dışavurumu	.14	132	.000	.90	132	.000
Mizah Anlayışı	.10	132	.001	.95	132	.000
Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği Toplam Puanları	.14	132	.000	.91	132	.000

Katılımcılara ait Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinin ve alt ölçeklerinin normallik testine bakıldığında $p > .05$ olduğundan katılımcılar evrene göre bir farklılık göstermemektedir. Yani araştırmaya katılanlar normal dağılım göstermemekte ve evreni temsil etmemektedirler.

Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinin Puan Ortalamalarının Dış Mekânda Oyun Oynama Sıklıkları Açısından İncelenmesi

Araştırma kapsamında okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimlerinin dış mekânda oyun oynama sıklıklarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney *U* testi uygulanmıştır. Bu analiz gerçekleştirilmeden önce, dış mekânda oyun oynama sıklığı değişkenine göre veri dağılımlarının normalliği incelenmiş ve bunun sonucunda normal dağılım göstermediği için nonparametrik test kullanılmıştır. Oyun Oynama Eğilimi puanlarının dışarıda oyun oynama sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yürütülen Mann-Whitney *U* testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Dışarıda Oyun Oynama Sıklığı Değişkenine İlişkin Mann-Whitney *U* Testi Sonuçları

	Dışarıda Oyun Oynama Sıklıkları	<i>n</i>	$\bar{X}$	Mann-Whitney <i>U</i>	<i>p</i>
Oyun Oynama Eğilimi	1-3 Gün	62	66.35	2161	.97
	4-7 Gün	70	66.63		

Tablo 3'teki Mann-Whitney *U* testi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan çocukların oyun oynama eğilimi puanlarının, dışarıda oyun oynama sıklıklarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği puan ortalamaları 1 ile 3 gün dışarıda oyun oynayan çocuklara ($\bar{X} = 66.35$) kıyasla, dışarıda 4 ile 7 gün ($\bar{X} = 66.63$) sıklığında oyun oynayan çocuklar lehine anlamlı olmamakla birlikte farklılık göstermiştir.

Çocukların Pandemi Sürecinde Dışarıda Oyun Oynama Durumu

Araştırma kapsamında ebeveynlere çocuklarının dışarıda oyun oynama sürelerindeki değişiklik sorulmuştur. Pandemi sürecinde çocuğun dışarıda oyun oynama durumuna bakıldığında, araştırmaya katılan ebeveynlerin

%64'ü, çocuklarının dışarıda oyun oynama sürelerinin azaldığını belirtirken %26'sı, çocuklarının dış mekânda oyun oynama süresinin arttığını ifade etmiş ve %10'u ise herhangi bir değişiklik olmadığını belirtmiştir.

Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinin Puan Ortalamalarının Oyun Oynama Şekli Değişkeni Açısından İncelenmesi

Okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimlerinin oyun oynama şekilleri açısından anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için normallik ön koşulu sağlanamadığı için nonparametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Oyun Oynama Şekli Değişkenine İlişkin Ölçek Puanları Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Oyun Oynama Şekli	<i>n</i>	$\bar{X}$	χ^2	<i>p</i>
Oyun Oynama Eğilimi	Akranla	103	69.62	3.3	.19
	Yetişkinle	23	56.91		
	Tek başına	6	49.67		

Oyun oynama şekli değişkeni akranla, yetişkinle ve tek başına şeklinde gruplandırılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların oyun oynama şekillerine göre oyun oynama eğilimi puanları incelendiğinde farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Ancak Tablo 4 incelendiğinde akranlarıyla oyun oynayan çocukların oyun oynama eğilimi ölçeği puan ortalamalarının ($\bar{X} = 69.62$) yetişkin eşliğinde ($\bar{X} = 56.91$) veya tek başına ($\bar{X} = 49.67$) oyun oynayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Oyun Oynama Eğilimi Ölçeğinin Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Oyun Oynama Şekli Değişkeni Açısından İncelenmesi

Çocukların oyun oynama eğilimleri toplam puanları ile fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik, bilişsel kendiliğindenlik, zevkin dışavurumu ve mizah anlayışı alt ölçeklerinden aldıkları puanın oyun oynama şekillerine göre farklılık gösterip göstermediği Kruskal Wallis testi ile incelenmiş, bulgular Tablo 6'da ele alınmıştır.

Tablo 5

Oyun Oynama Şekli Değişkenine İlişkin Alt Ölçek Puanları Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Ölçekleri	Oyun Oynama Şekli	<i>n</i>	$\bar{X}$	χ^2	<i>p</i>
Fiziksel Kendiliğindenlik	Akranla	103	69.78	3.91	.141
	Yetişkinle	23	57.22		
	Tek Başına	6	45.83		
Sosyal Kendiliğindenlik	Akranla	103	70.55	5.54	.063
	Yetişkinle	23	50.30		
	Tek Başına	6	59.08		
Bilişsel Kendiliğindenlik	Akranla	103	67.97	3.56	.169
	Yetişkinle	23	67.37		
	Tek Başına	6	37.92		
Zevkin Dışavurumu	Akranla	103	69.96	3.96	.138
	Yetişkinle	23	55.24		
	Tek Başına	6	50.25		
Mizah Anlayışı	Akranla	103	68.10	0.14	.597
	Yetişkinle	23	62.46		
	Tek Başına	6	54.50		

Çocukların dışarıda oyun oynama şekline göre oyun oynama eğilimi alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > .05$). Ancak sosyal kendiliğindenlik alt ölçeğinde anlamlı olmamakla birlikte, akranla oyun oynayanların ($\bar{X} = 70.55$), yetişkinle ($\bar{X} = 50.30$) veya tek başına ($\bar{X} = 59.08$) oyun oynayanlardan daha yüksek puan ortalaması elde ettikleri ve Tablo 6'da da görüldüğü gibi, *p* değerinin anlamlılık ölçütüne epey yakın olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin Çocukların Oyununa Dâhil Olma Durumu

Araştırma kapsamında ebeveynlere, çocuklarının oyunlarına katılıp katılmadıklarını, katılıyorlarsa hangi amaçla/amaçlarla bunu gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan 132 ebeveyn 14'ü çocuklarının oyununa dâhil olmadığını belirtmiştir. Bir başka deyişle, 118 ebeveyn çocuğunun oyuna dâhil olmaktadır. Ebeveynlerin 63'ü çocuğunu eğlendirmek için oyununa katıldığını belirtirken 47 ebeveyn, güvenlik kaygısından dolayı çocuklarının yanında bulunup oyununa katıldıklarını, 17 ebeveyn çocukları akranlarıyla problem

yaşadığında zorlukları çözmek için oyuna katıldıklarını, 14 ebeveyn ise akranlarıyla oyun başlatmak için oyuna dâhil olduklarını belirtmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma ile, 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimi düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve ebeveynlerin, çocuklarının oyunlarına katılım durumları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimlerinin dış mekânda oyun oynama sıklıklarına göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmış ve farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle çocukların dış mekânda oyun oynama sıklıkları tespit edilmiştir. Bulgularda da görüldüğü üzere araştırmaya katılan 132 çocuktan 62'si, haftada dört ile yedi gün sıklığında dışarıda oyun oynarken, 70'i haftada 1 ile 3 gün sıklığında dışarıda oyun oynamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü, 5-17 yaş arası çocuk ve ergenlerin günde en az 60 dakika orta ila şiddetli yoğunlukta fiziksel aktivite yapmalarını önermektedir (World Health Organization [WHO], 2020a). Okul öncesi çocukların en yüksek fiziksel aktivite düzeylerinin dış mekânda oyun oynadıklarında ortaya çıktığı göz önünde bulundurulacak olursa, dış mekânda oyun oynamanın çocuklar için önemi vurgulanmış olur (Lee ve diğ., 2021). Öte yandan, fiziksel aktivite olsun ya da olmasın, doğada olmak aynı zamanda genel refahı iyileştirmekte ve sosyal-duygusal faydalar sağlamaktadır (Hartig, Mitchell, De Vries ve Frumkin, 2014). Dış mekân oyunları çocukların gelişimleri için büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar, dış mekânda oyunun; obezite, dikkat dağınıklığı ve hiperaktivite bozukluğu, anksiyete ve depresyon gibi negatif durumların ortaya çıkışını engellediğini, çocukların risklerle başa çıkmayı öğrenmesine fırsat sağladığını, bilişsel gelişimine katkı sağladığını ve iş birliği öğrenmeyi desteklediğini göstermektedir (Bilton, 2010; Kimbro, Brooks-Gunn ve McLanahan, 2011; Ouvry ve Furtado, 2019; Tovey, 2007). Tüm bunlara rağmen, bulgularda da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan çocukların %83'ü her gün dışarıda oyun oynamamaktadır. Günümüzde dış mekân oyunlarına ayrılan zaman her geçen gün azalmaktadır. Bu durum oyunların türünün ve niteliğinin değişmesine ve sokaklarda oyun oynamanın yerini evde teknolojik cihazlarla oyun oynamaya bırakmasına neden olmaktadır (Horzum, 2011). Bunun yanı sıra hızlı kentleşme, trafik sorunları, güvenlik kaygısı, akademik odaklı yaşam tarzları, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermeyen oyun alanları, ebeveynlerin ve öğretmenlerin dış mekân oyunlarına gereken önemi vermemesi gibi faktörler çocukların en doğal oyun ortamı olan dış mekânda oyun oynamanın önünde engel oluşturmaktadır (Dowdell, Gray ve Malone, 2011; Farida, 2013; Lee ve diğ., 2021; Milteer, Ginsburg ve Mulligan, 2013; Slutsky ve DeShelter, 2016). Bu bağlamda, çocukların dış mekânda oyun oynamasının önündeki engellerin minimuma indirilerek uygun ortam ve koşulların sağlanması oldukça önemlidir.

Dış mekân oyunlarının azalmasındaki bir diğer faktör ise COVID-19'dan kaynaklanmaktadır. Bulgularda da görüldüğü gibi araştırmaya katılan ebeveynlerin %64'ü COVID-19 pandemisi sürecinde çocuklarının dışarıda oyun oynama sürelerinin azaldığını ifade etmişlerdir. Mart 2020'de, Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2020b) COVID-19'u resmi olarak pandemi olarak ilan ettiğinde, insanlardan yayılmayı azaltmak için evde kalmaları istenmişti. Okulların uzaktan eğitimle sürdürülmesi bir zamanlar ev dışında gerçekleşen etkinliklerin ev ortamında sanal uygulamaya geçmesiyle sonuçlanmış ve fiziksel aktiviteyi sınırlandırmıştır. Evde kalma kısıtlamalarının bir diğer olumsuz sonucu, çocukların fiziksel olarak aktif olma fırsatlarının azalmasıdır. Araştırmalar, çocukların pandemi günlerinde fiziksel aktiviteyi azalttıklarını, daha hareketsiz olduklarını ve sedanter (hareketsiz) yaşam tarzına daha da yaklaştıklarını göstermektedir (Bates, Primack, Moraga ve Duarte, 2020; Dunton, Do ve Wang, 2020; Shahidi, Stewart Williams ve Hassani, 2020). Ayrıca, Oosterhoff, Palmer, Wilson ve Shook'un (2020) COVID-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirdikleri araştırma; çocukların ekran başında geçirdikleri sürenin arttığını, sadece eğitim amaçlı değil, aynı zamanda boş zaman etkinlikleri için de teknolojik cihazlara daha çok vakit ayırdıklarını göstermektedir. Öte yandan pandemi döneminde çocukların fiziksel aktivitesinde görülen düşüşün aksine, çalışmaya katılan ebeveynlerin %26'sı pandemi döneminde çocuklarının dış mekânda oyun oynama süresinin arttığını belirtirken, %10'u herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir. Aynı şekilde Eyer ve diğerlerinin (2021) yaptığı çalışma sonucunda da ebeveynler pandemi döneminde çocuklarının fiziksel aktivitesinde artış olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, salgının kapalı mekânlarda daha hızlı yayılmasından, dolayısıyla da çocukların açık alanlara yönlendirilmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca Reed, Hanna, Bai ve Agans'ın (2022) çalışmasına göre, pandemi sürecinde insanların sosyal mesafe kurabilecekleri ve yine de güvenli bir şekilde etkileşime girebilecekleri fiziksel alanlar sağlayan yeşil alanlara ve açık hava rekreasyonuna ilgi artmıştır. Ancak bu çalışmada da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan çocukların çoğunluğunun COVID-19 pandemisi sürecinde dış mekân oyunlarına ayırdığı zaman azalmıştır. Bu durumun izolasyon önlemlerinden, eğitim öğretim sürecinin uzaktan yürütülmesinden ve dolayısıyla çocukların teknolojik cihazlara itilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda ne şekilde oyun oynadıkları değişkeni dikkate alındığında oyun oynama şekillerine göre oyun oynama eğilimlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Fakat akranlarıyla oyun oynayan çocukların Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği puan ortalamalarının yetişkin eşliğinde veya tek başına oyun oynayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, McInnes, Howard, Crowley ve Miles'in (2013) çocukların, gerçekleştirilen aktiviteyi yetişkin varlığında oyun olarak algılamadıkları ve aktiviteye

katılmalarının daha az olası görüldüğü bulguları ile desteklenmektedir. Bu nedenle, çocukların oyunun doğasına uygun bir şekilde oyun oynayabilmeleri ve oyun oynama eğilimlerini ortaya çıkarabilmeleri için akranlarıyla oyun oynamalarının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Bir diğer bulgu olarak da çocukların dışarıda oyun oynama şekline göre oyun oynama eğilimi alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olmadığı fakat sosyal kendiliğindenlik alt ölçeğinde anlamlı olmamakla birlikte, akranla oyun oynayanların yetişkinle veya tek başına oyun oynayanlardan daha yüksek puan ortalaması elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal kendiliğindenlik alt boyutunun, iş birliği, rekabet, kişilerarası etkileşim, lider veya takipçi olma özelliklerini taşımayı kapsadığı göz önünde bulundurulacak olursa çocukların akranlarıyla oyun oynadıklarında oyun oynama eğilimlerinin daha yüksek olacağı sonucuna ulaşılabilir. Çünkü akranlarıyla oyun oynarken çocukların müzakere etme, problem çözme, duruma göre davranma, sosyalleşme, rekabet etme, paylaşma ve iş birliği gibi becerileri gelişmektedir (Ashabi, 2007). Dolayısıyla, çocukların oyun oynama eğilimi bileşenlerinden olan sosyal kendiliğindenliğinin desteklenmesi için akranlarıyla oyun oynamaları önemlidir.

Bulgularda da görüldüğü üzere; ebeveynler çocuklarını eğlendirmek, onlara arkadaş bulmak, akranlarıyla problem yaşadıklarında zorluğu çözmek ve güvenlik kaygısı gibi nedenlerden ötürü çocuklarının oyunlarına dâhil olmaktadır. Bu durum Jenkinson'ın (2015), günümüzde oyunun, yetişkinler tarafından şekillendirilen, yönlendirilen ve öğretme çabası barındıran bir faaliyet olduğu yönündeki görüşünün de kanıtı gibidir. Polakow (1992) da 'kontrollü oyun' olarak adlandırdığı, aşırı yönetilen ve temkinli yetişkinler tarafından kısıtlanan bir oyun türünü tanımlayarak araştırmadaki ebeveynlerin dışarda oyuna hangi gerekçeyle olursa olsun dahil olma durumlarını açıklar niteliktedir. Oysa yetişkinlerin rolü çocukları sınırlamak değil, onlar için yeni olasılıklar açmak olmalıdır (Göl-Güven, 2017). Ayrıca oyunun doğası gereği çocuğun oyuna kendi isteyerek katılması çocuk açısından önem taşımaktadır (Gözüm ve Kandır, 2020). Yetişkinlerin, çocukların oyunlarına müdahalesinin miktarı, çocukların hatalardan öğrenme, sorunları kendi akıl yürütmeleriyle çözme ve yaratıcı düşünme fırsatlarını etkileyebilmektedir (Aras, 2017). King (1979), anaokulundaki çocuklarla yaptığı çalışma sonucunda, çocukların bloklarla yapılan bir aktiviteyi eğer kendi seçimleriyle katılmışlarsa oyun olarak tanımladıklarını, bir yetişkin tarafından yönlendirilmişlerse iş olarak algıladıklarını bulmuştur. Ebeveynlerin çocukların oyunlarına dâhil olmaları çocukların o oyunu oyun olarak algılamalarına ve dolayısıyla oyun oynama eğilimlerini sergileyememelerini doğurmaktadır şeklinde düşünülebilir. Sigel'e (1987) göre aktif bir öğrenen olarak çocuk, sağlıklı gelişme aracı olarak oyun yoluyla kendisi tarafından yönlendirilen etkinlikler için fırsatlara sahip olmalıdır. Ayrıca Fisher, Hirsh-Pasek, Golinkoff ve Gryfe (2008) de özellikle çocukların başlattığı keşif ve merakı teşvik eden belirli oyun biçimlerinin, daha sonraki akademik başarı için gerekli bilgi ve becerilerin edinilmesine yol açtığını belirtmiştir. Çocukların başlattığı oyunlar aynı zamanda çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır (Bodrova ve Leong, 2010). Ancak tüm bunların yanında, yetişkinlerin, çocukların gelişimleri üzerindeki rolü göz ardı edilemez. Araştırmalar, yetişkinlerin, çocukların oyunlarına dahil olma biçimlerine bağlı olarak çocukların öğrenmelerini kolaylaştırabileceğini veya engelleyebileceğini göstermektedir (Bonawitz ve diğ., 2011; Yu, 2022). Bir başka deyişle, yetişkinin liderlik etmediği ancak rehberlik ederek çocuğun özerkliğini ve keşif duygusunu desteklediği oyunların çocukların aritmetik, uzamsal, dil ve okuryazarlık becerilerini geliştirdiği bilinmektedir (Weisberg, Hirsh-Pasek, Golinkoff, Kittredge ve Klahr, 2016). Dolayısıyla, yetişkinlerin çocukların oyunlarına ne zaman katılacaklarının ve ne zaman kendi dünyalarını keşfetmelerine izin vereceklerinin bilincinde olmaları, oyundan alınabilecek verim için önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının oyun oynama eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırmada yapılan analizler, oyun oynama eğilimlerinin belirtilen değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu durumun çalışmanın örneklemiyle ilgili sınırlılığından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Çalışmada, katılımcı profilinin kapsamının yorumlanmasına yönelik herhangi bir veri bulunmaması, mevcut çalışmanın bir sınırlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, katılımcıların profillerinin belirlenerek daha kapsamlı ve daha geniş örneklem grubuyla çalışılması durumunda farklı sonuçlara ulaşılabilirliği düşünülmektedir. Araştırmanın sonucunda, çocukların dışarıda oyun oynama sıklıklarının az olduğu ve ebeveynlerin çocukların oyunlarına katılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmanın COVID-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda dış mekânda oyun oynama sıklığının azalma sebebi olarak pandemi sürecindeki sosyal mesafe önlemleri düşünülebilir. Bütün bunların yanında, çocukların güvenlikleri sağlanarak her koşulda dış mekânda özgürce oyun oynamaları önem taşımaktadır. Bu durum çocukların, yetişkin denetimlerinin en az olabileceği güvenli ortamlarda oyun oynama fırsatlarının yaratılmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle eğitimciler ve politikacılar, şehir ve okul planlamalarında birlikte çalışarak, çocuklar için güvenli oyun alanları tasarlamalı, daha nitelikli çocukluk deneyimleri yaşatmak için çalışmalıdır. Burada amaç, çocuk dostu ortamlar yaratılarak tehlikelerin minimuma indirildiği ancak çocukların kendi seçtikleri risk fırsatlarının bulunduğu güvenli ortamlar yaratmak ve çocukların özerk bir şekilde oyun oynamalarına izin verecek fırsatlar yaratmak olmalıdır. Sonuç olarak bu araştırma COVID-19 pandemisi sürecini ele alması bakımından güncel, oyun oynama eğilimi ve dış mekân oyunları kavramlarını bir arada içeren araştırmaların çok sınırlı sayıda olması bakımından özgündür. Gelecekte özellikle çocuklarla yapılacak çalışmalarda, oyun oynama ile ilgili verilerin gözlem gibi birincil elden

veri toplama yöntemleri ile elde edilmesinin, mevcut durumu daha derinlemesine yorumlayabilmek adına etkili sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Mali Destek

Mevcut çalışma için herhangi bir kamu, ticari veya kâr amacı gütmeyen kuruluştan mali destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzin Bilgisi: *Bu araştırma, Sakarya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik kurulunun 07.07.2021 tarihli 32 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.*

Kaynakça / References

- Aras, S. (2017). Free play in early childhood education: A phenomenological study. *Early Child Development and Care, 186*(7), 1173-1184.
- Armitage, R., & Nellums, L. B. (2020). Considering inequalities in the school closure response to COVID-19. *The Lancet Global Health, 8*(5), e644. doi: 10.1016/S2214-109X(20)30116-9
- Ashiabi, G. S. (2007). Play in the preschool classroom: Its socioemotional significance and the teacher's role in play. *Early Childhood Education Journal, 35*(2), 199-207. doi: 10.1007/s10643-007-0165-8
- Barnett, L. A. (1990). Playfulness: Definition, design, and measurement. *Play and Culture, 3*, 319-336.
- Bates, A. E., Primack, R. B., Moraga, P., & Duarte, C. M. (2020). COVID-19 pandemic and associated lockdown as a "global human confinement experiment" to investigate biodiversity conservation. *Biological Conservation, 248*, 1-6. doi: 10.1016/j.biocon.2020.108665
- Bateson, P., & Martin, P. (2013). *Play, playfulness, creativity, and innovation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bento, G., & Costa, J. A. (2018). Outdoor play as a mean to achieve educational goals-a case study in a Portuguese day-care group. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning, 18*(4), 289-302. doi: 10.1080/14729679.2018.1443483
- Berger, P., Bitsch, F., Bröhl, H., & Falkenberg, I. (2017). Play and playfulness in psychiatry: A selective review. *International Journal of Play, 7*(2), 210-225. doi: 10.1080/21594937.2017.1383341
- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years: Management and innovation* (3rd ed.). London: Routledge.
- Bodrova, E., & Leong, D. (2010). Revisiting Vygotskian perspectives on play and pedagogy. In S. Rogers (Ed.) *Rethinking play and pedagogy in early childhood education: concepts, contexts, and cultures* (pp. 60-72). Abingdon: Routledge.
- Bonawitz, E., Shafto, P., Gweon, H., Goodman, N. D., Spelke, E., & Schulz, L. (2011). The double-edged sword of pedagogy: Instruction limits spontaneous exploration and discovery. *Cognition, 120*(3), 322-330.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bruner, J., Jolly, A., & Sylva, K. (1976). *Play: Its role in development and evolution*. New York, NY: Basic Books.
- Burghardt, G. M. (2005). *The genesis of animal play: Testing the limits*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Caillois, R. (1961). *The game design reader: A rules of play anthology*. Massachusetts: The MIT Press.
- Centers for Disease Control and Prevention[CDC]. (2022). *How much physical activity do children need?* Retrieved from <https://www.cdc.gov/physicalactivity/basics/children/index.htm>
- Cooper, R. J. (2000). The impact of child abuse on children's play: A conceptual model. *Occupational Therapy International, 7*, 259-276. doi: 10.1002/oti.127
- Cornelli Sanderson, R. (2010). *Towards a new measure of playfulness: The capacity to fully and freely engage in play* (Unpublished dissertation). Loyola University Chicago, Chicago.
- Dowdell, K., Gray, T., & Malone, K. (2011). Nature and its influence on children's outdoor play. *Journal of Outdoor and Environmental Education, 15*(2), 24-35. doi: 10.1007/BF03400925
- Dunton, G. F., Do, B., & Wang, S. D. (2020). Early effects of the COVID-19 pandemic on physical activity and sedentary behavior in children living in the US. *BMC Public Health, 20*(1), 1-13. doi: 10.1186/s12889-020-09429-3
- Ernst, J., Johnson, M., & Burcak, F. (2019). The nature and nurture of resilience: Exploring the impact of nature preschools on young children's protective factors. *International Journal of Early Childhood Environmental Education, 6*(2), 7-18.
- Eyler, A. A., Schmidt, L., Kepper, M., Mazzucca, S., Gilbert, A., & Beck, A. (2021). Parent perceptions of changes in child physical activity during COVID-19 stay-at-home orders. *Frontiers in Public Health, 9*(637151). doi: 10.3389/fpubh.2021.637151

- Farida, N. (2013). Effects of outdoor shared spaces on social interaction in a housing estate in Algeria. *Frontiers of Architectural Research*, 2(4), 457-467. doi: 10.1016/j.foar.2013.09.002
- Fisher, K. R., Hirsh-Pasek, K., Golinkoff, R. M., & Gryfe, S. G. (2008). Conceptual split?: Parents' and experts' perceptions of play in the 21st century. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(4), 305-316. doi: 10.1016/j.appdev.2008.04.006
- Fraenkel, J. R., Norman E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York, NY: McGraw Hill.
- Fredrickson, B. L. (2003). The value of positive emotions: The emerging science of positive psychology is coming to understand why it's good to feel good. *American Scientist*, 91(4), 330-335. doi: 10.1511/2003.4.330
- Furedi, F. (2002). *Culture of fear: Risk-taking and the morality of low expectation*. London and New York: Continuum.
- Garvey, C. (1990). *Play* (enlarged ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Göl-Güven, M. (2017). Play and flow: Children's culture and adults' role. *Journal of Early Childhood Studies*, 1(2), 267-281. doi: 10.24130/eccd-jecs.196720171230
- Gözüm, A. İ. C. ve Kandır, A. (2020). Okul öncesi çocukların dijital oyun oynama sürelerine göre oyun eğilimi ile konsantrasyon düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (41), 82-100. doi: 10.33418/ataunikkefd.777424
- Gray, P. (2011). The decline of play and the rise of psychopathology in children and adolescents. *American Journal of Play*, 3(4), 443-463.
- Harper, L. V., & McCluskey, K. S. (2003). Teacher-child and child-child interactions in inclusive preschool settings: Do adults inhibit peer interactions? *Early Childhood Research Quarterly*, 18(2), 163-184. doi: 10.1016/S0885-2006(03)00025-5
- Hartig, T., Mitchell, R., De Vries, S., & Frumkin, H. (2014). Nature and health. *Annual Review of Public Health*, 35, 207-228. doi: 10.1146/annurev-publhealth-032013-182443
- Horzum, M. B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 56-68.
- Huizinga, J. (1949). *Homo Ludens: A study of the play element in culture*. London: Routledge.
- Hurwitz, S. C. (2002). To be successful—let them play! (For parents particularly). *Childhood Education*, 79(2), 101-103.
- Jenkinson, S. (2015). *Genius of play: Celebrating the spirit of childhood*. Gloucestershire: Hawthorn Press.
- Johnson, J. E., Christie, J. F., & Wardle, F. (2005). *Play, development, and early education*. Boston, MA: Pearson Education.
- Johnson, J. E., Eberle, S. G., Henricks, T. S., & Kuschner, D. (2015). Designing and creating playgrounds. In J. L. Frost (Ed.), *The handbook of the study of play* (pp. 425-434). Maryland, USA: Rowman & Littlefield.
- Kalish, M., Banco, L., Burke, G., & Lapidus, G. (2010). Outdoor play: A survey of parent's perceptions of their child's safety. *Journal of Trauma and Acute Care Surgery*, 69(4). doi: 10.1097/TA.0b013e3181f1eaf0
- Karakaya, İ. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karki, U., Dhonju, G., & Kunwar, A. R. (2020). Parenting during the COVID-19 pandemic. *JNMA: Journal of the Nepal Medical Association*, 58(231), 957-959. doi: 10.31729/jnma.5319
- Keleş, S., & Yurt, Ö. (2017). An investigation of playfulness of pre-school children in Turkey. *Early Child Development and Care*, 187(8), 1372-138. doi: 10.1080/03004430.2016.1169531
- Kimbrow, R. T., Brooks-Gunn, J., & McLanahan, S. (2011). Young children in urban areas: Links among neighborhood characteristics, weight status, outdoor play, and television watching. *Social science & medicine*, 72(5), 668-676. doi: 10.1016/j.socscimed.2010.12.015
- King, N. R. (1979). Play: The kindergartners' perspective. *The Elementary School Journal*, 80(2), 81-87. doi: 10.1086/461176

- Lee, E. Y., Bains, A., Hunter, S., Ament, A., Brazo-Sayavera, J., Carson, V., ... Tremblay, M. S. (2021). Systematic review of the correlates of outdoor play and time among children aged 3-12 years. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 18(1), 1-46. doi: 10.1186/s12966-021-01097-9
- Lester, S., & Russell, W. (2010). *Children's right to play: An examination of the importance of play in the lives of children worldwide* (Working Paper No. 57). The Hague, The Netherlands: Bernard van Leer Foundation.
- Lieberman, J. N. (1965). Playfulness and divergent thinking: An investigation of their relationship at the kindergarten level. *Journal of Genetic Psychology*, 107, 29-224. doi: 10.1080/00221325.1965.10533661.
- Lieberman, J. N. (1977). *Playfulness: Its relationship to imagination and creativity*. New York, NY: Academic Press.
- Little, H., & Eager, D. (2010). Risk, challenge and safety: Implications for play quality and playground design. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), 497-513. doi: 10.1080/1350293X.2010.525949
- Little, H., Wyver, S., & Gibson, F. (2011). The influence of play context and adult attitudes on young children's physical risktaking during outdoor play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 19(1), 113-131. doi: 10.1080/1350293X.2011.548959
- Maynard, T., & Waters, J. (2007). Learning in the outdoor environment: A missed opportunity? *Early Years*, 27(3), 255-265. doi: 10.1080/09575140701594400
- McInnes, K., Howard, J., Crowley, K., & Miles, G. (2013). The nature of adult-child interaction in the early years classroom: Implications for children's perceptions of play and subsequent learning behaviour. *European Early Childhood Education Research Journal*, 21(2), 268-282. doi: 10.1080/1350293X.2013.789194
- Milteer, R. M., Ginsburg, K. R., & Mulligan, D. A. (2012). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bond: Focus on children in poverty. *Pediatrics*, 129(1), e204-e213.
- Oosterhoff, B., Palmer, C. A., Wilson, J., & Shook, N. (2020). Adolescents' motivations to engage in social distancing during the COVID-19 pandemic: Associations with mental and social health. *Journal of Adolescent Health*, 67(2), 179-185.
- Ouvry, M., & Furtado, A. (2019). *Exercising muscles and minds: Outdoor play and the early years curriculum*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Pellegrini, A. D. (2006). *Recess: Its role in education and development*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Polakow, V. (1992). *The erosion of childhood*. Illinois: University of Illinois Press.
- Proyer, R. T., Gander, F., Bertenshaw, E. J., & Brauer, K. (2018). The positive relationships of playfulness with indicators of health, activity, and physical fitness. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-16. doi: 10.3389/fpsyg.2018.01440
- Rasberry, C. N., Lee, S. M., Robin, L., Laris, B. A., Russell, L. A., Coyle, K. K., & Nihiser, A. J. (2011). The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine*, 52, 10-20. doi: 10.1016/j.ypmed.2011.01.027
- Reed, K. B., Hanna, S., Bai, S., & Agans, J. P. (2022). Outdoor recreation as an asset for youth development in the context of the COVID-19 pandemic. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*, 14(1), 62-77. doi: 10.18666/JOREL-2022-V14-I1-11167
- Rigby, P., & Gaik, S. (2007). Stability of playfulness across environmental settings: A pilot study. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 27(1), 27-43. doi: 10.1080/J006v27n01_03
- Shahidi, S. H., Stewart Williams, J., & Hassani, F. (2020). Physical activity during COVID-19 quarantine. *Acta Paediatrica*, 109(10), 2147-2148. doi: 10.1111/apa.15420
- Sigel, I. E. (1987). Does hoarding rob children of their childhood? *Early Childhood Research Quarterly*, 2, 211-225. doi: 10.1016/0885-2006(87)90031-7
- Slutsky, R., & DeShetler, L. M. (2016). How technology is transforming the ways in which children play. *Early Child Development and Care*, 187(7), 1138-1146. doi: 10.1080/03004430.2016.1157790
- Stephenson, A. (2003). Physical risk taking: Dangerous or endangered? *Early Years*, 23(1), 35-43. doi: 10.1080/0957514032000045573

- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. London: Pearson.
- Tovey, H. (2007). *Playing outdoors: Spaces and places, risk and challenge*. Berkshire: Open University Press.
- Trevlas, E., Matsouka, O., & Zachopoulou, E. (2010). Relationship between playfulness and motor creativity in preschool children. *Early Child Development and Care*, 173(5), 535-543. doi: 10.1080/0300443032000070482
- Waite, S., Rogers, S., & Evans, J. (2013). Freedom, flow and fairness: Exploring how children develop socially at school through outdoor play. *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 13(3), 255-276. doi: 10.1080/14729679.2013.798590
- Weisberg, D. S., Hirsh-Pasek, K., Golinkoff, R. M., Kittredge, A. K., & Klahr, D. (2016). Guided play: Principles and practices. *Current Directions in Psychological Science*, 25(3), 177-182. doi: 10.1177/0963721416645512
- World Health Organization [WHO]. (2020a). *Guidelines on physical activity and sedentary behaviour*. Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization [WHO]. (2020b). *Coronavirus (COVID-19) events as they happen*. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>
- Youell, B. (2008). *The importance of play and playfulness*. London: Routledge.
- Yu, Y. (2022). Using guided play to facilitate young children's exploratory learning. In O. S. Tan, K. K. Poon, B. A. O'Brien, & A. Rifkin-Graboi (Eds.), *Early childhood Development and Education in Singapore* (pp. 189-215). Singapore: Springer.